

Biblioteksutveckling i dialog och samverkan

Förslag till biblioteksplan för
Karlskrona kommun 2009-2011

1. Inledning

Biblioteksplanen för Karlskrona kommun är ett politiskt beslutat styrdokument som anger inriktningen för bibliotekens utveckling under perioden 2009-2011.

Enligt bibliotekslagen § 7a ska kommunerna anta planer för sin biblioteksverksamhet. En biblioteksplan syftar till att i samverkan ta tillvara de biblioteksresurser som finns inom en kommun samt att stimulera till utveckling av bibliotekens verksamhet. Biblioteksplanen är ett stöd för politiker och tjänstemän i frågor som rör bibliotek, kunskap och livslångt lärande och kan, tillsammans med nationella styrdokument och lokala arbetsplaner, stärka och förtydliga bibliotekens roll i kommunens utvecklingsarbete.

Biblioteksplanen utgör grunden för bibliotekens årliga lokala planer där konkreta åtgärder, ansvarsfördelning, tidplaner och finansiering för olika insatser anges. Berörda nämnder anger årligen prioriterade insatser. Uppföljning och eventuell revidering sker årligen i samband med verksamhetsberättelse. Beslut om ny biblioteksplan fattas i kommunfullmäktige i anslutning till mandatperiod.

Karlskrona kommuns biblioteksplan har formulerats av kulturnämnden i samråd med representanter för förvaltningarna kultur, barn och ungdom, handikapp, utbildning, äldre, idrott och fritid samt teknisk förvaltning.

2. Förutsättningar för biblioteksutveckling i Karlskrona kommun

2.1 Visioner och mål

I september 1999 antog kommunfullmäktige en utvecklingspolicy som anger grunden för Karlskronas möte med framtiden. Utgångspunkten är fyra hörnstenar:

- Den attraktiva livsmiljön
- Det växande näringslivet
- Den bästa kunskapen
- Det öppna sinnet
-

De nämnder som är berörda av biblioteksplanen ansluter till hörnstenarna på följande sätt:

Kulturnämnden:¹

- Ett starkt kulturliv
- Kulturens växtkraft
- Kultur och bildning
- Det öppna sinnet

Barn- och ungdomsnämnden:²

- Den attraktiva livsmiljön för barn och föräldrar innebär bl.a. trygghet i barnomsorg och skola och i att ingen särbehandlas.
- Det växande näringslivet gynnas av att barnomsorg och skola främjar entreprenörskap och visar på värdet av alla yrken som behövs i samhället.
- Den bästa kunskapen får de barn som har en stabil grund i att läsa, skriva och räkna, men också lust för lärande och förmåga att sätta egna mål.
- Det öppna sinnet hos barnen behöver utrymme för kreativitet, nyfikenhet och att lära acceptans för olikheter.

Utbildningsnämnden:³

- Att elever och personal upplever glädje, gemenskap, engagemang och motivation i en stimulerande miljö.
- En trygg miljö där det ömsesidiga tänkandet förverkligas, där samtal, respekt för varandra, planering, beslut och samarbete utvecklas.
- Öppna dörrar till samhället och världen.
- Deltagande i det livslånga lärandet och ge eleverna såväl en bas att stå på av kunskap och färdigheter som en känsla hos var och en, att jag är någon som duger som individ och som samhällsmedborgare.

Handikappnämnden:⁴

- Personer med funktionsnedsättning ska kunna delta i samhället på samma villkor som personer utan funktionsnedsättning.
- Handikappnämnden ska genom samverkan med andra huvudmän och organisationer aktivt arbeta för att personer med funktionsnedsättning får tillgång till samhällets fritids-, kultur- och idrottsutbud.

¹ Mål för Kulturnämndens verksamhet i Karlskrona (2005)

² Barn- och ungdomsförvaltningens hemsida [2009-06-08]

³ Skolplan för utbildningsnämnden i Karlskrona kommun 2007-2010

⁴ Handikappolitiskt program för Karlskrona kommun (1999, reviderat 2003)

- Handikappnämnden ska arbeta för att personer i särskilda boenden ges möjlighet till intellektuella och kulturella aktiviteter samt social gemenskap.
- Alla personer med funktionsnedsättning ska känna att de genom delaktighet och inflytande har tillgång till ett bra fritids-, kultur- och idrottsutbud.

Äldrenämnden:⁵

- Så långt det är möjligt ska äldre invånare ges möjlighet att leva ett aktivt och självständigt liv. Kommunens förvaltningar har ett gemensamt ansvar att tillsammans bidra till förutsättningar för det goda åldrandet.

Idrotts- och fritidsnämnden:⁶

- I Karlskrona ska idrotts- och fritidsverksamheten vara ett naturligt inslag i det dagliga livet. Ett rikt, varierat och synligt fritidsutbud gör kommunen mer attraktiv att bo i.
- Öppenhet, valfrihet och förtroende för den enskildes förmåga ska genomsyra och forma verksamheten.
- Karlskrona kommun ska vara ledande inom idrott, hälsa och evenemang inom Östersjöregionen.
- Livskvalitet och hälsa, möjligheter och handlingskraft ska vara ledord för idrott och fritid i Karlskrona.
- Folkhälsoarbetet ska bidra till att skapa samhällsliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen.

Tekniska nämnden:⁷

- Kommunens invånare, besökare och näringsliv ska erbjudas en väl fungerande teknisk försörjning och en attraktiv offentlig miljö med helhetssyn på ekonomi, kvalitet och ekologi. Nämndens målområden är miljö, kvalitet, personal/arbetsmiljö och medborgare/kund

2.1 Invånare och verksamhet

Karlskrona växer och verksamheterna förändras. I synnerhet näringslivet präglar utvecklingen av det nya Karlskrona. Staden har förts till Unesco:s lista över världsarv, vilket kräver ett nära samspel mellan att bevara ett kulturarv och samtidigt rusta för framtiden.

Den 31 december 2008 hade kommunen 62 804 invånare och invånarantalet förväntas öka med ytterligare ca 3 700 personer fram till år 2018:

Åldersgrupper	2008-12-31
0-5 år	4 524
6-15 år	6 745
16-24 år	7 144
25-44 år	16 478
45-64 år	15 895
65år -	12 017
Totalt	62 804

⁵ Framtidsprogram för äldreomsorgen i Karlskrona kommun (2008)

⁶ Måldokument för idrotts- och fritidsnämnden

⁷ Tekniska förvaltningens hemsida [2009-06-08]

Av befolkningen har 10,8 % utländsk bakgrund.⁸ Den geografiska fördelningen mellan invånarna visar att 31,6 % bor på landsbygden och 68,4 % i stadsbygden, som främst utgörs av Karlskrona, Jämjö, Lyckeby, Nättraby och Rödeby.

Utbildningsnivån bland medborgare i åldrarna 25-64 år hade år 2008 följande fördelning⁹:

Folk- eller grundskole-utbildning	Tvåårig gymnasial utbildning	Treårig gymnasial utbildning	Eftergymnasial utbildning minst två år	Eftergymnasial utbildning minst tre år
13 %	28 %	17 %	18 %	24 %

I kommunen finns 70 förskolor, varav 14 är enskilda förskolor. Det finns 40 grundskolor, varav fem fristående enheter. Kommunen har fem gymnasieskolor och det finns även fem fristående gymnasieskolor. Vuxenutbildningen finns samlad på Verkö, men de studerande erbjuds även utbildning på distans och via nätet.

I kommunens folkhälsoarbete är barn och ungdomar prioriterade grupper. 2007 genomfördes en undersökning av ungdomars fritidsvanor.¹⁰ Resultatet visade bl.a. att 38 % av ungdomarna i åldrarna 10-18 år regelbundet besökte någon av kommunens fritids- och föreningsgårdar. Dessa ungdomar är ofta mer aktiva på sin fritid än övriga ungdomar. Drygt en tredjedel av alla ungdomar nås inte av någon av kommunens fritidsverksamheter.

För kommunens omsorgsverksamheter är en av grundtankarna att alla medborgare oavsett funktionsnedsättning eller andra problem ska få det stöd de behöver för att kunna leva ett så självständigt liv som möjligt. Här finns bl.a. verksamhet som riktar sig till äldre och till personer med funktionsnedsättning. Större delen av verksamheterna bedrivs i kommunens regi, men det finns också alternativa utförare.

Den tekniska förvaltningens arbete strävar mot en ökad tillgänglighet i kommunens anläggningar och i den offentliga miljön och tillgodose kommunens behov av väl anpassade verksamhetslokaler.

2.2 Biblioteken i kommunen

Kulturnämnden ansvarar för folkbibliotekens verksamhet. I kommunen finns ett stadsbibliotek, 10 biblioteksfilialer och Karlskrona Läsesällskapets Bibliothek. Biblioteksfilialerna finns i Fridlevstad, Hasslö, Holmsjö, Jämjö, Kungsmarken, Lyckeby, Nättraby, Rödeby, Sturkö och Torhamn. Alla biblioteksfilialer utom Jämjö och Lyckeby är lokal- och verksamhetsmässigt integrerade med skolan. I nuläget pågår en utredning om sammanslagning av biblioteken i Lyckeby och Kungsmarken.

Kommunstyrelsen har tillsatt en styrgrupp för planeringen av ett nytt stadsbibliotek med uppdrag att fördjupa lokalprogrammet och undersöka förutsättningarna för samverkan med andra intressenter. Enligt beslut i kommunfullmäktige lokaliseras det nya stadsbiblioteket i första hand till området Kungsplan.¹¹ Styrgruppens arbete ska avrapporteras i mars 2010.

⁸ Till personer med utländsk bakgrund räknas utrikes födda eller inrikes födda med två utrikes föräldrar.

⁹ www.scb.se

¹⁰ Ungdomars fritid. En kvalitetsmätning

¹¹ Sammanträdesprotokoll kommunfullmäktige, 2009-02-26

Biblioteken i Karlskrona samverkar med andra bibliotek i regionen genom Länsbibliotek Sydosts verksamhet. Stadsbiblioteket är ett s.k. värdbibliotek med särskilt uppdrag inom den kompletterande medieförsörjningen i Blekinge, Kalmar och Kronobergs län.

Inom ramen för nätverket 3KHV genomfördes hösten 2008 en medborgarundersökning där tilläggsfrågor om biblioteksverksamheten ingick.¹² Undersökningen riktades till invånarna i åldrarna 15-65+. Resultatet visade att Karlskrona hade lägst antal utlån per invånare och näst lägst antal besök. I jämförelse med övriga kommuner fick Karlskrona även lägst betyg vad gällde trivsamhet på biblioteken. Invånarna efterfrågade också ett generösare öppethållande, framför allt under lördagar och söndagar.

Barn- och ungdomsnämnden ansvarar för kommunens grundskolebibliotek, vilka är lokal- och verksamhetsmässigt integrerade med kulturnämndens bibliotek.

Utbildningsnämnden ansvarar för kommunens gymnasiebibliotek och bedriver verksamheten i egen regi. De fristående skolenheterna erbjuder inte eleverna biblioteksverksamhet i egen regi eller i samverkan med kommunens bibliotek.

Enligt avtal med Kriminalvården bedriver Karlskrona stadsbibliotek biblioteksverksamhet vid anstalten i Karlskrona. Landstinget Blekinge bedriver i egen regi ett medicinskt fackbibliotek på Blekingesjukhuset tillgängligt för personal, patienter och anhöriga.

År 2010 omlokaliserar Blekinge Tekniska Högskola sitt Campus Ronneby till Karlskrona. Högskolan har ca 3 500 studenter, vilket betyder att antalet studerande kommer att öka i kommunen. Högskolebiblioteket är öppet för allmänheten och studenterna kommer även att nyttja kommunens folkbibliotek.

2.3 Omvärlden

Det finns allmänna utvecklingstendenser som påverkar biblioteksverksamheten i Karlskrona: människors nya livsstilar och förändrade beteenden vid informationssökning, fler virtuella kommunikationsplattformar och nya möjligheter att hämta och lagra information på. Samtidigt som nya virtuella mötesplatser växer fram kvarstår människors behov av möten i den fysiska verkligheten. Idag finns få offentliga rum som är öppna för alla människor, oavsett enskilda intressen, tillgång till pengar, religiös övertygelse eller politiska åsikter. I det sammanhanget har biblioteken en unik funktion i dagens samhälle.

Informations- och kommunikationssamhällets förändringstakt är hög och många medborgare vill snabbt få tillgång till den information de behöver. Dessutom efterfrågas i högre grad individuellt utformade tjänster. Det ställer nya krav på biblioteken, som behöver kunna erbjuda snabba och tillfälliga lösningar för vissa, samtidigt som andra behöver erbjudas vägledning och möjlighet till reflektion – enskilt eller tillsammans med andra.

Folkbibliotekens fokus har under 2000-talet förskjutits från att primärt förmedla böcker till att vägleda medborgarna i ett komplext sammansatt informationssamhälle. Att förmedla böcker utvecklas alltmer till ett medel snarare än ett mål, vilket också bekräftas av användarnas ökade intresse för aktiviteter som rör själva läsoplevelsen. Det virtuella biblioteket utvecklas i samspel med det fysiska och möjligheten till interaktivitet ökar för den enskilde användaren.

¹² Kvalitets- och kostnadsjämförelse mellan biblioteksverksamheten. Rapport från nätverket 3KVH, Kalmar, Karlskrona, Kristianstad, Växjö och Halmstad, 2008-11-03.

3. Bibliotekens mål och uppdrag

3.1 Övergripande internationella måldokument

Unesco och IFLA (International Federation of Library Associations) har tillsammans utarbetat ett Folkbiblioteksmanifest. Den första versionen antogs 1949 och den senaste 1994. Sedan 1999 finns även ett Skolbiblioteksmanifest antaget av de två organisationerna. Dokumenten spelar en viktig roll för att markera bibliotekens betydelse för individen och samhället och finns översatta till 20 olika språk.

Utdrag ur Folkbiblioteksmanifestet:

Frihet, välfärd, samhällelig och personlig utveckling är grundläggande mänskliga värden. De kan bara förverkligas genom välinformerade medborgare med möjlighet att utöva sina demokratiska rättigheter och därmed spela en aktiv roll i samhällsutvecklingen.

Folkbiblioteket som lokalt kunskapscentrum utgör en grundförutsättning för ett livslångt lärande, ett självständigt ställningstagande och en kulturell utveckling för den enskilde och för olika grupper i samhället.

Utdrag ur Skolbiblioteksmanifestet:

Skolbiblioteket förmedlar kunskap och tankar som är grundläggande i ett informations- och kunskapssamhälle. Skolbiblioteket ger eleverna de färdigheter som behövs för ett livslångt lärande. Det ger dem möjlighet att utveckla sin inlevelseförmåga för att de ska kunna ta sitt ansvar som medborgare.

FN:s Barnkonvention, som antogs 1989, är ytterligare ett viktigt övergripande måldokument för biblioteksverksamheterna. Konventionens fyra huvudprinciper är att

- Alla barn har samma rättigheter och lika värde. Ingen får diskrimineras.
- Barnets bästa som ska alltid komma i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barnet.
- Varje barn har rätt att överleva, leva och utvecklas.
- Varje barn har rätt att uttrycka sina åsikter och få dem beaktade i alla frågor som berör honom eller henne.

3.2 Bibliotekens nationella uppdrag

Folk- och skolbibliotekens nationella uppdrag är fastställda i bibliotekslagen¹³, där vissa paragrafer omfattar båda biblioteksverksamheterna:

7 § Kommunerna ansvarar för folk- och skolbiblioteksverksamheten.

8 § Folk- och skolbiblioteken skall ägna särskild uppmärksamhet åt funktionshindrade samt invandrare och andra minoriteter bl.a. genom att erbjuda litteratur på andra språk än svenska och i former särskilt anpassade till dessa gruppers behov.

9 § Folk- och skolbiblioteken skall ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar genom att erbjuda böcker, informationsteknik och andra medier anpassade till deras behov för att främja språkutveckling och stimulera till läsning.

¹³ Den 15 juni 2009 presenterades ett förslag till ny skollag. Enligt förslaget ska det i framtiden stå i skollagen att elever i grund- och gymnasieskolan ska ha tillgång till skolbibliotek. Bestämmelserna ska även omfatta friskolor och special- och särskolor. Skollagsberedningen föreslår att förslaget beaktas vid den kommande översynen av bibliotekslagen, Ds 2009:25: Den nya skollagen - för kunskap, valfrihet och trygghet.

Lagen anger även folk- och skolbibliotekens olika ansvar där folkbibliotekens övergripande uppdrag är beskrivet som

2 § Till främjande av intresse för läsning och litteratur, information, upplysning och utbildning samt kulturell verksamhet i övrigt skall alla medborgare ha tillgång till ett folkbibliotek. Folkbiblioteken skall verka för att databaserad information görs tillgänglig för alla medborgare. Varje kommun skall ha folkbibliotek.

Grundskoleförordningens 1 kapitel 4 § hänvisar till bibliotekslagen. Det innebär att bibliotekslagen är ett obligatoriskt styrdokument i frågan om skolbibliotek och uppdraget är formulerat på följande sätt:

5 § Inom grundskolan och gymnasieskolan skall det finnas lämpligt fördelade skolbibliotek för att stimulera skolelevernas intresse för läsning och litteratur samt för att tillgodose deras behov av material för utbildningen.

I läroplanen för grundskolan (LPO 94) och läroplanen för de frivilliga skolformerna (LPF 94) fastslås dessutom att rektor särskilt ansvarar för att:

Skolans arbetsmiljö utformas så att eleverna får tillgång till handledning, läromedel och god kvalitet och annat stöd för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, t.ex. bibliotek, datorer och andra hjälpmedel.

För gymnasieskolan finns även ett mål om att läraren ska se till att eleverna tillägnar sig bok- och bibliotekskunskap.

Förhållandet mellan folk- och skolbibliotekens olika uppdrag kan beskrivas som att folkbiblioteket kan utgöra ett *komplement* till ett skolbibliotek, däremot kan det inte *kompensera* frånvaron av ett skolbibliotek.

Biblioteksverksamheterna omfattas av det nationella tillgänglighetsmålet¹⁴ med uppdraget att samtliga samhällssektorer på statlig, regional och lokal nivå senast år 2010 ska erbjuda alla medborgare en möjlighet att delta i samhällslivet på lika villkor – både fysiskt och virtuellt.

3.3 Folkbibliotekens lokala uppdrag

Folkbibliotekens lokala uppdrag är formulerat i *Mål för Kulturnämndens verksamhet i Karlskrona (2005)*:

- Bibliotekens grundläggande uppgifter är att förmedla kultur och tillhandahålla information baserad på värderingen om allas rätt till kulturella upplevelser och information.
- Bibliotekens service ska spegla och anpassas till närsamhällets behov. Det betyder att både verksamhetens innehåll och biblioteksstrukturen bör ändras i takt med samhällets övriga utveckling.
- Bibliotekens pedagogiska roll ska utvecklas och samverkan ska ske med hela utbildningssektorn i den pågående processen med biblioteksplan.
- Alla skolelever ska ha tillgång till väl rustade skolbibliotek med utbildad personal.

Karlskrona stadsbibliotek har biblioteksvisningar för grupper från olika skolor och utbildningar. Man samarbetar också med kommunens äldreomsorg och sociala omsorg kring

¹⁴ Från patient till medborgare – en nationell handlingsplan för handikappolitiken (Prop. 1999/2000:79)

bl.a. utbildning av läsombud. Dessutom medverkar biblioteket vid olika aktivitetsdagar för boende och anhöriga.

3.3 Grundskole- och gymnasiebibliotekens lokala uppdrag

Det finns två skolplaner i Karlskrona kommun: *Skolplan, barn- och ungdomsnämnden 2007-2010* och *Skolplan, utbildningsnämnden 2007-2010*. Planerna anger inte några lokala uppdrag för skolornas biblioteksverksamhet.

Barn- och ungdomsnämndens skolbibliotek är beroende av folkbibliotekens kompetens och medieresurser och kulturnämnden bekostar merparten av bemanningen och medierna på de integrerade folk- och skolbiblioteken.¹⁵ Folkbiblioteken tillhandahåller även bokdepositioner till kommunens förskolor mot en mindre ersättning från barn- och ungdomsnämnden.

Utbildningsnämnden bedriver biblioteksverksamhet i egen regi och erbjuder gymnasiebibliotek utifrån principen *en arbetsplats, en mötesplats och ett läromedel* för elever och personal på af Chapmangymnasiet, Ehrensvärdska gymnasiet, Fischerströmska gymnasiet, Törnströmska gymnasiet samt Vuxenutbildningen. I den lokala arbetsplanen finns följande mål uppställda:

- Biblioteken ska vara en del av skolornas verksamhet och en del i en långsiktig utbildningsstrategi.
- Biblioteken ska stödja och främja de mål som anges i skolans styrdokument.
- Biblioteken ska höja kvaliteten på elevers lärande genom att främja ett undersökande och elevaktivt arbetssätt.
- Biblioteken ska ge lässtimulans genom att lyfta fram skönlitteraturen.
- Biblioteken ska vara en arbetsplats, ett kulturellt forum och erbjuda utrymme för skolornas aktiviteter.
- Biblioteken ska vara välutrustade, aktuella och lättillgängliga för utbildningsförvaltningens elever och personal.
- Biblioteken ska ha hög kvalitet beträffande datorer, därtill hörande program och tillgång till support.
- Biblioteken erbjuder hjälp och handledning åt utbildningsförvaltningens elever och personal. Vår målsättning är att möta varje individ utifrån dennes förutsättningar och att skapa ett klimat för god kommunikation i biblioteket.

¹⁵ År 2008 bekostade kulturnämnden ca 12 årsverken på de integrerade biblioteken jmf med barn- och ungdomsnämndens knappt tre årsverken. Barn- och ungdomsnämnden bidrar till inköp av medier enligt en schablon om 90 kr/elev och år (Översyn av biblioteksfilialerna i Karlskrona kommun 2008, sid. 2).

4. Visioner för biblioteksutvecklingen i Karlskrona kommun

Biblioteksutvecklingen i Karlskrona ska ske i *dialog* och *samverkan* med medborgare och andra verksamheter.

4.1 Vision för kommunens folkbibliotek

Folkbiblioteken ska utvecklas så att de kan anpassas efter medborgarnas behov. Biblioteken ska erbjuda alla medborgare bred tillgång till böcker och medier på olika språk, för alla åldrar och i olika format samt ett rikt utbud av aktiviteter och tjänster för alla åldrar. Visionen ska vara *Ett bibliotek i rörelse - i dialog med omvärlden och med medborgarna i fokus.*

Folkbiblioteken ska utvecklas i *dialog med invånarna och föreningslivet* i lokalsamhället och *i samverkan med övrig kommunal verksamhet* för att främja den enskilde individens kunskapsutveckling genom hela livet. Biblioteken ska utvecklas i linje med visionen för det nya stadsbiblioteket till

- Bibliotek som en naturlig plats för upplevelser, möten och kunskap
- Bibliotek som en plats byggd för kreativitet, lärande och fantasi.
- Bibliotek som tar tillvara den nya teknikens möjligheter

För det nya stadsbiblioteket finns dessutom visioner om

- En plats som utnyttjar stadens historiska förutsättningar.
- En plats som bildar ett nytt landmärke för Karlskrona.
- En hållbar arkitektur för framtidens kunskapssamhälle.
- Ett öppet demokratiskt torg för såväl spontana möten som ett offentligt samtal.
- Ett multifunktionellt rum baserat på flexibilitet och tillgänglighet

4.2 Vision för grundskolornas bibliotek

En målsättning med biblioteksplanen är att skapa en jämnare nivå mellan grundskolornas bibliotek, så att de utvecklas till pedagogiska resurser som stimulerar och ger eleverna stöd i deras läs-, språk- och kunskapsutveckling. Det förutsätter en fördjupad dialog och samverkan inom barn- och ungdomsnämndens verksamheter samt med kulturnämndens bibliotek.

Visionen för grundskolebiblioteken är Skolverkets definition av ett skolbibliotek:

Skolbibliotek ses som en gemensam och ordnad resurs av medier och information som ställs till elevernas och lärarnas förfogande med hjälp av kompetent personal. Skolbibliotek är en del av skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande.

Skolbibliotek kan därmed betraktas dels som en materiell resurs som är en del av skolans läromedel och övriga utrustning, dels en funktion som bidrar aktivt i kunskapsutvecklingen och svarar för viss service.

4.3 Vision för gymnasieskolornas bibliotek

Verksamheten vid kommunens gymnasiebibliotek ska utvecklas utifrån visionen:

Elever på utbildningsförvaltningens skolor ska bli informationskompetenta och utveckla lust till livslångt lärande. Gymnasiebiblioteket ska vara en arbets- och samlingsplats för alla elever. Elevernas läsförståelse och läskunnighet ska främjas.

Utbildningsförvaltningens definition¹⁶ av begreppet informationskompetens är förmågan att

- inse när man behöver information
- identifiera möjliga informationskällor
- formulera lämpliga sökstrategier
- söka information effektivt
- kritiskt utvärdera och välja information
- kunna använda information: tolka, analysera och organisera och på så sätt lösa ett problem eller en uppgift

¹⁶[http://karlskrona.se/sv/BarnochUtbildning/Gymnasieskola/Gymnasiebiblioteken/Arbetsplan för biblioteken.](http://karlskrona.se/sv/BarnochUtbildning/Gymnasieskola/Gymnasiebiblioteken/Arbetsplan%20f%C3%B6r%20biblioteken)

5. Strategier för biblioteksutveckling i Karlskrona kommun

De vägledande strategierna för utvecklingen av biblioteksverksamheten i Karlskrona kommun utgår från begreppen *dialog* och *samverkan*. De prioriterade insatserna ska beredas och eventuellt påbörjas under perioden 2009-2011. Genomförandet av strategierna förutsätter en kontinuerlig plan för kompetensutveckling av bibliotekens medarbetare.

5.1 Strategier för utveckling i dialog med medborgarna

- Utbud och marknadsföring av tillgängliga medier anpassade för personer med funktionsnedsättning ska stärkas. Även aktiviteter och tjänster riktade till personer med funktionsnedsättning ska vidareutvecklas. Insatserna omfattar invånare i alla åldrar med olika fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga nedsättningar och ska utformas utifrån en reell brukarmedverkan. 2010 års tillgänglighetsmål ska vara styrande.
- De virtuella biblioteken ska vidareutvecklas genom att aktivt följa och tillämpa den tekniska utvecklingens möjligheter. De virtuella biblioteken ska utformas i samspel med det fysiska och med samma krav på delaktighet och tillgänglighet för alla.
- Folkbibliotekens verksamhet ska utvecklas i dialog med invånarna, föreningslivet och studieförbunden i lokalsamhället. Det är särskilt viktigt att stimulera barns och ungdomars fria kunskapsutveckling samt vuxnas livslånga lärande. Biblioteket som kulturell och social mötesplats ska stärkas.
- Folkbiblioteken ska utveckla arbetsmetoder och samverka med andra aktörer som kan bidra till att sprida biblioteksverksamheten till platser utanför det lokala biblioteket. Målsättningen ska vara lösningar som är anpassningsbara och lätta att förändra.
- Folkbiblioteken ska utveckla flexibla former av biblioteksservice utanför tätorten.
- Folkbibliotekens verksamhet i de integrerade folk- och skolbiblioteken ska tydliggöras, profileras och utvecklas för att bättre kunna nå fler målgrupper. Bibliotekens fysiska tillgänglighet ska särskilt beaktas och förändringar som kan bidra till ökad tillgänglighet ska prioriteras.

5.2 Strategier för utveckling i samverkan med kommunens verksamheter

- Barn- och ungdomsnämnden och kulturnämnden ska ta initiativ till dialog om utveckling av skolbiblioteken utifrån huvudmännens och bibliotekens olika uppdrag och mål. Dialogen innefattar även de fristående skolenheterna. Fördelning av ansvar och kostnader ska regleras i avtal.
- Barn- och ungdomsnämnden och kulturnämnden ska ta initiativ till dialog om en vidareutveckling av samarbetet med kommunens förskolor. Dialogen innefattar även de enskilda förskolorna. Fördelning av ansvar och kostnader ska regleras i avtal.
- Biblioteksverksamhet riktad till barn och unga i förskola och skola ska ha en tydlig anknytning till 2010 års tillgänglighetsmål.

- Barn- och ungdomsnämnden och utbildningsnämnden ska, i samråd med kulturnämnden, formulera ett måldokument för samverkande insatser som rör barns, ungdomars och vuxnas lärande. Dokumentet ska gälla från år 2010.
- Folkbiblioteken ska sträva efter att lokal- och verksamhetsmässigt samverka med kulturskolan. Inledningsvis skall möjligheten att samutnyttja lokaler eftersträvas.
- Möjligheten att utforma biblioteken på ett sätt som motsvarar unga människors behov av kulturella och sociala mötesplatser på deras fria tid ska undersökas i samverkan mellan kultur- och idrotts- och fritidsnämnden. Även bibliotek som en möjlighet för demokratiutveckling utifrån ett ungdomsperspektiv ska undersökas.
- Kulturnämnden och äldrenämnden ska vidareutveckla nuvarande samarbete utifrån gemensamt formulerade mål med utgångspunkt från den enskilda människans möjlighet till stimulering och livslångt lärande.
- Kulturnämnden och handikappnämnden ska vidareutveckla nuvarande samarbete utifrån gemensamt formulerade mål med utgångspunkt från den enskilda människans möjlighet till livslångt lärande. Dessutom ska möjligheterna till ökad kunskapsdelning mellan medarbetarna inom de två förvaltningarna stimuleras.
- Den fysiska tillgängligheten och arbetsmiljön på biblioteken i Karlskrona ska förbättras i samverkan med berörda förvaltningar.

5.3 Strategier för utveckling i samverkan med andra aktörer

- Folkbiblioteken i Karlskrona ska ta en fortsatt aktiv roll i det regionala bibliotekssamarbetet.
- Inför omlokaliseringen av Campus Ronneby ska kulturförvaltningen vidareutveckla nuvarande samarbete med biblioteket vid Blekinge Tekniska Högskola om insatser riktade till studenterna. Insatserna bör träda i kraft fr.o.m. sommaren 2010.
- I samarbetet med utomstående aktörer finns behov av att markera folkbiblioteken som en tydlig part. För bl.a. det ändamålet ska kulturförvaltningen undersöka möjligheten till ny grafisk profil för Karlskronabiblioteken.